

Nursing Research Newsletter

ฝ่ายบริการพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์

ฉบับที่ 8/59 เดือนพฤษภาคม ปี 2559

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะหลังจำหน่าย

ปราณี นิพัทธกุลกิจ*

ภิวนันทน์ นิมิตรพันธ์*

ประณีต ส่งวัฒนา**

บทคัดย่อ:

คุณภาพชีวิตหลังการบาดเจ็บศีรษะเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งที่สะท้อนถึงการฟื้นหายและการดูแลอย่างต่อเนื่อง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะหลังจำหน่ายจากโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม และระดับความพิการกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะหลังการจำหน่ายอย่างน้อย 1 เดือน จำนวน 70 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิตที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะโดยเฉพาะ (Quality of Life after Brain injury; QOLIBRI) แรงสนับสนุนทางสังคม (Medical Outcomes Study; MOS) และระดับความพิการ (Disability Rating Scale; DRS) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยสถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะ เพศชาย 48 คน (ร้อยละ 68.6) เพศหญิง 22 คน (ร้อยละ 31.4) อายุเฉลี่ย 41 ปี (SD = 15.6) ได้รับความบาดเจ็บศีรษะเฉลี่ยมานานกว่า 9 เดือน การวินิจฉัยแรกรับเป็นการบาดเจ็บศีรษะระดับเล็กน้อย จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 51.4) รองลงมาคือ การบาดเจ็บศีรษะรุนแรง (ร้อยละ 34.3) ตามลำดับ ระดับความพิการหลงเหลือ ประเมินด้วย Glasgow Outcome Score (GOS) พบว่ามีความพิการหลงเหลือระดับปานกลาง (ร้อยละ 45.7) รองลงมาอยู่ในระดับรู้สึกตัวดี (ร้อยละ 34.3) ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวมค่อนข้างสูง ($M = 70.71, SD = 14.70$) และอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 62.9) ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ระดับความพิการมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.30, p < 0.05$) แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.52, p < 0.01$) พยาบาลจึงควรให้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะ โดยเพิ่มแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และเน้นการให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสภาพอย่างต่อเนื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย การศึกษานี้ เป็นวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อบรรยายระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและหาความสัมพันธ์ของปัจจัย ได้แก่ ระดับความพิการ และแรงสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 70 ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะที่ได้รับการจำหน่ายจากหอผู้ป่วยอุบัติเหตุโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ อย่างน้อย 1 เดือน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึง 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบประเมินระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะส่วนที่ 3 แรงสนับสนุนทางสังคม (medical outcomes study social support survey) ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะ

การดำเนินการวิจัย โครงการวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หนังสืออนุญาตหมายเลข EC 56-441-15-7) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. คัดเลือกชื่อผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะและ HN จากข้อมูลสถิติของหอผู้ป่วยอุบัติเหตุ และติดตามวันนัด
2. ติดตามรายชื่อผู้ป่วยตามวันนัด ณ คลินิกศัลยกรรมระบบประสาท และเลือกแบบเฉพาะเจาะจง สอบถามความสมัครใจของผู้ป่วย ด้วยการอธิบายถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัย การรับรองความลับของข้อมูล ให้อิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมวิจัย และหากในระหว่างการทำวิจัย ผู้ป่วยสามารถขอถอนตัว จากการวิจัย โดยให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อกลับ ในขณะที่สัมภาษณ์หากรู้สึกเครียด สามารถขอระยะเวลาพักได้ โดยใช้ใบเชิญชวนและใบยินยอมเมื่อผู้ป่วยสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย
3. เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยให้ผู้ป่วยเป็นผู้ตอบเอง หรือผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ ในระหว่างรอตรวจหรือตรวจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในทุกวันจันทร์ พุธ พฤหัสบดี โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ ประมาณ 15-20 นาที
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ คุณภาพชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะในงานวิจัยนี้พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และพบว่า ระดับความพิการแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะที่มีระดับความพิการที่มากขึ้น ควรได้รับการสนับสนุนต่างๆ จากระบบบริการสุขภาพหลังจำหน่าย และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนช่วยในการดูแลผู้ป่วย เพื่อเพิ่มแรงสนับสนุนทางสังคม และช่วยส่งเสริมการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยดีขึ้นได้อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ อาจมีข้อจำกัดที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อย จึงควรเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาเพิ่มเติมในด้านปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต และศึกษาถึงคุณภาพชีวิตโดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยโดยเฉพาะในรายที่มีความพิการระดับรุนแรงขึ้นไป

ปราณี นิพัทธกุลกิจ, ภิณวรรณ นิมิตพันธ์ และ ประณีต ส่งวัฒนา. 2558. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะหลังจำหน่าย. ว.พยาบาลสงขลานครินทร์: 35(1); 135-152.